

בבא בתרא ל

מ. שווערד

1. הרי"ף על מסכת בבא בתרא דף טו/א

קיימא לן כרב נחמן בתרויהו בהאי מעשה ובמעשה דבי סיסין, דרבא בהאי עניינא תלמיד הוה יתיב קמי' דרב נחמן, ואין הלכה כתלמיד במקום הרב

2. נמוקי יוסף על הרי"ף בבא בתרא דף טו/א

א"ל רב נחמן למחזיק זיל ברור אכילתך. כלומר הבא ראייה שהיה במקום שהיה יכול למחות וכיון שלא מיחה תועיל לך אכילתך שאכלת שני חזקה משום שסובר ר"נ שעל המחזיק להביא ראייה שהמוחה היה במקום שהיה יכול למחות דכיון דבכר הוי חזקתו חזקה והוא צריך להביא ראייה על חזקתו גם בזה צריך דבהא תליא מילתא ורבא היה סבור שעל המערער להביא ראייה שהיה במקום רחוק שלא היה יכול למחות בו כמו שהיה צריך להביא ראייה אם טעו שמיחה וקיי"ל כר"נ בהא ובהא דבי בר סיסין משום דרבא ההיא שעתא כתלמיד היושב לפני רבו היה מדלא אמרינן רבא אמר אלא א"ל ואין הלכה כתלמיד במקום הרב כ"כ הרי"ף ז"ל

• [שמצבה"ל = אבל בעלמא הל' כרבא מר"נ, דרבא בתראי]

3. הרא"ש על בבא בתרא פרק שלישי - סימן ו

ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתא ודרי ביה שני חזקה אמר ליה בשוקי בראי הואי אמר ליה והא אית לי סהדי דכל שנה תלתין יומין קא אתית לשוקא אמר ליה כל תלתין יומין אשוקא הוה טרידנא ולא הייתי יודע שהיית דר בביתי וכשהייתי בחוץ הייתי בארץ מרחקים שלא היו שיירות מצויות אמר רבא עביד איניש דכל תלתין יומין טריד בשוקיה ולא הוי חזקה ויש מביאין ראייה מכאן שאם המערער אמר לא הייתי במדינה כל אותן שלש שנים שהחזקת בו נאמן וצריך המחזיק להביא ראייה שהיה במדינה ונראה לי שאין ראייה מכאן דאפשר שהיה הדבר ידוע שהיה בשוקי בראי ויותר נראה [שאין צריך להביא ראייה] כיון שזה החזיק בשופי שלש שנים והחזקה נשמעת אפילו במדינה אחרת כדמוכח לקמן עליו לברר שהיה במקום שלא היתה מחאתו נשמעת אם היה מוחה ולכך נמנע מלמחות:

4. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף כט/א

(קד) דף כ"ט. טפי לא מיזדהר בשטריה "ותקנו חכמים שאם אכלה שלש שנים בשופי שאין צריך להראות שטרו יותר" כ"כ הרא"ש וזה כדברי קצה"ח - סי' ק"מ - דחזקת ג' שנים תקנת חכמים ואם עדי המחאה מעידין שלא אמרו לשום אדם מ"מ מהניא המחאה, והטעם כתב הרא"ש כיון שמיחה כמאמר חכמים והיינו דבכה"ג לא תקנו שתועיל חזקה, אבל בנ"י פירש טעם אחר דראיה של חזקה היא משתיקתו של המערער, וכיון שמיחה ולא שתק לא מהניא חזקה מידי ולכאורה לפי טעם זה למה צריך המערער להביא ראייה שמיחה הלא אם באמת מיחה לא היתה חזקתו כלום, וא"כ אדרבא על המחזיק לברר שהיא חזקה מעליא, וצ"ל כיון דהחזקה ודאית וביטול החזקה ע"י מחאה ספק אין ספק מוציא מידי ודאי, [ודוגמא לזה, בקנין ודאי ותנאי ספק אף שאם היה תנאי ולא נתקיים נעקר הקנין למפרע מ"מ אמרינן אין ספק מוציא מידי ודאי], ואם המערער טוען שלא היה במקום שיכול למחות, כתב בנ"י, דבהא פליגי ר"נ ורבא גבי בשכונא גוואי הואי, וקיי"ל כר"נ דאמר ליה זיל ברור אכילתך, והיינו כיון דההוכחה מחזקה היא רק בצירוף שתיקתו של המערער, ואם לא היה יכול למחות אין כאן הוכחה כלום, ע"כ צריך המחזיק לברר שהיתה חזקתו חזקה כדין, וצריך להבין מאי עדיפא טענת לא הייתי יכול למחות, מאילו טען מחיתי דצריך המערער להביא ראייה, ובאמת מה"ט פליגי רבא, אבל מ"ט דר"נ, וע"כ צריך לחלק ולומר דמחאה מיקריא דבר המבטל את החזקה ושייך לומר אין ספק מוציא מידי ודאי כנ"ל, אבל אם היה המערער במקום שאינו יכול למחות, החזקה מתחלתה ומצד עצמה אינה כלום, והספק הוא בעיקר החזקה אם היתה כדין או לא, ואין הספק אם היה כאן דבר המבטל החזקה כמו בספק מיחה, [ויש לעיין, בשנים אומרים מיחה ושנים אומרים לא מיחה מי נימא ג"כ אין ספק מוציא מידי ודאי כמו בתו"ת בתנאי] אבל דעת הרא"ש - סימן ו' - דעל המערער להביא ראייה שלא היה יכול למחות, דהא דאין יכול למחות לא עדיף מאילו מיחה דצריך להביא ראייה, ולדעת הרא"ש שתיקת המערער אינה חלק מהחזקה, אלא טעמא דחזקה שלא חיבוהו חכמים לשמור שטרו לעולם אבל דעת הרשב"א, דטעמא דלא מיזדהר בשטרא מיגד אגיד בטעמא דקפיד איניש, וזהו, טעם המחלוקת גבי אכילת קטן אי הויא חזקה - לקמן מ"ב - כמבואר שם ברמב"ן ובשיטה בשם הרשב"א:

5. חדושי הר"ן על בבא בתרא דף ל ע/א

והא אית לי סהדי דכל שתא ושתא הוה אתית תלתין יומין בשוקא. מיהא שמעינן שאינו צריך שיהא המערער כל שלש שנים במקום הראוי למחות אלא כיון שהוא בסוף שלש במקום הראוי למחות ולא מיחה [עלתה לו חזקה, ומיהו אם בתחלת שלש היה

במקום הראוי למחות ולא מיחה] והלך לו במקום שאינו ראוי למחות בכי הא ודאי לא עלתה לו חזקה, דאע"פ שהלך ולא מיחה איפשר שדעתו היה לשוב בתוך הזמן ולמחות ולא נזדמן לו, הילכך לא עלתה לו חזקה:

6. ספר קצות החושן סימן קמג ס"ק ב

דהכל הולך אחר סוף השלש - כתב בנמוק"י (ב"ב ל, א) ז"ל: ומשמע מהכא דאינו צריך שיהיה המערער כל שלש במקום שיכול למחות, אלא דוקא בסוף שלש, ואפילו היה בתחלת שלש במקום הראוי למחות ולא מיחה והלך במקום שלא היה יכול למחות, לא עלתה לזה חזקה, דאמרינן דעתו היה למחות אלא שלא נזדמן לו עכ"ל, וכענין זה כתב בנימוק"י פרק כיצד הרגל (ב"ק כג, א) בשם הרמ"ה לענין תפלה, דהוי אונס כל שסבור שעדיין יש לו זמן להתפלל ואח"כ שכח ע"ש.

7. שו"ע אורח חיים - סימן קח

(ח) מי שלא התפלל בעוד שיש לו זמן להתפלל, מפני שסבור שעדיין ישאר לו זמן אחר שיגמור אותו עסק שהוא מתעסק בו, ובין כך ובין כך עברה לו השעה; וכן מי שהיה טרוד בצורך ממונו שלא יבא לידי הפסד, ועל ידי כך הפסיד מלהתפלל; וכן מי שהוא שכור ולא התפלל, כולם חשובים אנוסים, ויש להם תשלומין: הגה - מיהו לכתחלה לא יעבור זמן תפלה משום הפסד ממון

8. שו"ע חושן משפט - סימן קמג

(א) החזיק בקרקע פחות משלשה שנים, אינה חזקה, אפילו החזיק בפני המערער. ואם החזיק ג' שנים, הוי חזקה אפילו החזיק שלא בפני המערער והוא במדינה אחרת, אם שיירות מצויות ממקום שמחזיק בו למקום שהמערער בו. אבל אם היתה מלחמה ושבוש דרכים בין מקום זה למקום זה, לא הוי חזקה. ואפילו יש עדים שבא המערער כאן לשוק ושהה כאן ל' יום, והיו אלו שלשים יום בסוף ג' שנים, בענין שאם לא ימחה עתה לא יהיה לו עוד זמן למחות, אפילו הכי יכול לומר: כל אותם ל' יום שהייתי בכאן הייתי טרוד בעסקי ולא ידעתי שהיית מחזיק בביתי. ומיירי שהיה לו בית אחר לדור בו. ויש מי שאומר שדין זה אינו אלא בכפרים, שהעם טרודין בשוקים שלהם: הגה - וי"א דמזה יש ללמוד דהכל הולך אחר סוף הג' שנים, שאם היה בתחלתו במקום שאין יכול למחות ובסוף במקום שיכול למחות, הוי חזקה. ואם היה בתחלתו במקום שיכול למחות והלך למקום שאין יכול למחות, לא הוי חזקה, דמה שלא מיחה בתחלה יש לומר שסמך למחות בסוף ולשוב, אלא שלא נזדמן לו (נ"י פרק חזקת):

(ב) אין כל אלו הדברים אמורים אלא כשהדבר ידוע שלא היה המערער במדינה. אבל אם אינו ידוע, אין שומעין לו במה שאמר שלא היה כאן, עד שיברר בעדים:

9. שו"ע חושן משפט - סימן קמו

(יח) אם לא הביא המחזיק עדים שדר בו המוכר יום אחד, וטוען המערער שהמוכר גזלה, או אפילו יש לו עדים שדר בו המוכר יום אחד, אלא שיש למערער עדים שהוחזק המוכר גזלן על שדה זו, וגזלן אין לו חזקה, והביא המחזיק עדים שנתייעץ עם המערער אם יקחנה ויעצו לקנותה, וטוען זה: אילו היתה גזולה ממך למה יעצתני לקנותה, אינה טענה, שיאמר המערער: אתה נוח לי להוציא מידך יותר ממה שאוציאנה מיד הגזלן. אבל אם כופר ואומר: מעולם לא יעצתיך לקנותה, וזה מביא עדים שיעצו, מחייבים למערער:

10. סמ"ע על חו"מ - סימן קמו

(לט) נוח לי כו'. כהנה רבות בהתלמוד ובפוסקים דמהני טענה זו לדינא מ"מ נראה דלא שפיר עבד שנתן לו עצה לטובתו ומכשילו ומציל ממון שלו בממון חבירו ועל כזה יקראו חז"ל הא דכתיב לפני עור לא תתן מכשול ולא תשגה עור בדרך:

• ויש שהקשו דא"כ איך נאמן שיעץ משום כך - דהא אין אדם משים עצמו רשע?

• מרדכי על בבא קמא - אות קטז

[קטז] והא דמחייב ר"מ במראה דינר לשולחני דוק (דא"א) [ס"א דאין לו] לאישתמוטי וע"כ יש לו ליקח ע"פ השולחני (דהיינו) [דהוי] כמו דיין שדן (הדין) [דין] וטעה אבל מראה מקח לתגר או לקרובו וכן משכונות וכן היה דפרק חזקת הבתים והא אית ליה סהדי דאימלכית בך ואת אמרת לי זיל זבון (אמר) [אמר ליה] אמינא השני נוח לי כו' אע"פ שקרקע גזול והכשילו (בעצמו) [בעצתו] מכל מקום פטורי כולו משום דאית להו לאישתמוטי ולא לסמוך על דבריו והיינו דומיא (דפרץ) [דפורץ] גדר לפני בהמת חבירו דאמרינן שלא היה לה להזיק (ולא) [ושלא] לאכול דהתם מודה ר"מ והכא נמי ל"ש: